

O'SMIRLARDA ADDIKTIV XULQ SHAKLLANISHINING IJTIMOIY-PSIXOLOGIK JIHATLARI

Mamajonova Shoxista Kamoldinovna

Farg'ona davlat universiteti psixologiya kafedrası o'qituvchisi

<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.7957112>

ARTICLE INFO

Received: 14th May 2023

Accepted: 21th May 2023

Online: 22th May 2023

KEY WORDS

Oila turlari, kimyoviy qaramlik, muvaffaqiyatsizlik, nizolar, yolg'izlik hissi, ishonchning yetishmaslik, addiktiv xulq.

ABSTRACT

Ushbu maqolada o'smirlik davrini shaxs rivojlanishining alohida yosh bosqichi ekanligi, xulq-atvori buzilishlari yaqqol namoyon bo'layotgan o'smirlar soni ko'payib, addiktiv xulqning eng keng tarqalgan va eng muhim shakli kimyoviy tobeklik, xulq-atvori buzilishlari yaqqol namoyon bo'layotgan o'smirlar ko'payishiga sabab bo'luvchi ijtimoiy-psixologik omillar batafsil yoritilgan.

Aksariyat mamlakatlarda addiktiv xulq muammosi ko'proq o'smirlik bilan bog'liq. O'smirlarda addiktiv xulqning paydo bo'lish jarayoni alohida e'tiborni talab qiladi. Addiktiv xulq (inglizcha addiction - zararli, yovuz moyillik) - buzg'unchi, deviant xulq shakllaridan biri bo'lib, u ruhiy holatda o'zgaridh qilish, haqiqatdan qochish istagida ifodalanadi. Chunki o'smirlarda addiktiv xulq namoyon bo'lishining eng keng tarqalgan shakllarining barqaror o'sishi kuzatiladi. O'smirlarning addiktiv xulq muammosi nafaqat tibbiy yoki axloqiy muammo, balki juda muhim ijtimoiy psixologik muammodir, chunki o'smirning ruhiy salomatligi alohida davlatning ham, insoniyatning ham salomatligi, xavfsizligi va genofondini saqlash bilan bog'liq.

O'smirlik davrini shaxs rivojlanishining alohida yosh bosqichi sifatida aniqlash 19-asrning ikkinchi yarmida sodir bo'ldi. O'shandan beri o'smirlik davri muammolari ko'plab olimlar psixologlar, shifokorlar, pedagoglar, madaniyatshunoslar, sotsiologlarning diqqat markazida bo'lib kelmoqda. O'smirlik - bu bolalikdan kattalikka o'tish, o'smirlik inqirozining salbiy xususiyatlari aniq namoyon bo'ladigan davrdir.

Kuzatishlar natijasiga ko'ra, so'nggi yillarda xulq-atvori buzilishlari yaqqol namoyon bo'layotgan o'smirlar soni ko'paydi. Addiktiv xulqning eng keng tarqalgan va eng muhim shakli kimyoviy qaramlikdir. O'smirlar va o'rta maktab o'quvchilari orasida spirtli ichimliklarni iste'mol qilish holatlari nafaqat o'g'il bolalarga, balki qizlarda ham uchrab turishi afsuslanarli holat. O'smirlik davrida spirtli ichimliklarni iste'mol qilishning o'zi iste'mol qilingan miqdordan qat'i nazar, patologiya hisoblanadi.

Xulq-atvor buzilishlari yaqqol namoyon bo'layotgan o'smirlar soni ko'paydi. Addiktiv xulqning eng keng tarqalgan va eng muhim shakli kimyoviy qaramlikdir. Shaxsning tanazzulga uchrashi axloqiy qashshoqlik, keyinchalik ularning butunlay yo'qolishi, his-tuyg'ularning

ibtidoiylashuvi, oilaviy va ijtimoiy munosabatlardagi faollikning asta-sekin zaiflashishi, adekvat xatti-harakatlar va o'z-o'zi tanqidiy yondashuvda buzilishda namoyon bo'ladi.

O'smirda shaxsiy inqiroziga qo'shimcha ravishda, kognitiv faoliyatda o'zgarishlar boshlanadi. Giyohvand moddalarga tobe o'smirlarning fikrlashi chuqurlikni yo'qotadi, mulohazalarning mantiqiyligi va izchilligi buziladi, assotsiatsiyalar zaiflashadi, qisqa muddatli va uzoq muddatli xotira hajmi torayadi. Bunday o'smirlar uzoq vaqt davomida diqqatni jamlay olmaydilar, ular tez charchaydilar, nisbatan oddiy aqliy ishlarni bajarishda tobora ko'proq xatolarga yo'l qo'yadilar. Ta'lim sohasida motivatsiyasining etishmasligi kuzatiladi. Bularning barchasi ta'lim samaradorligiga tabiiy ravishda salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Shunday qilib, o'smir shaxsiyatning o'zgarishi hissiy, irodaviy va intellektual degradatsiyani o'z ichiga olgan psixosotsial degradatsiya deb ataladi.

Tadqiqotimiz shuni ko'rsatdiki, potentsial "xavf guruhi" ga kiradigan o'smirlarda addiktiv xulq shakllanishining ijtimoiy psixologik omillari quyidagicha:

- o'smirda o'ziga bo'lgan ishonchning kuchayishi, haddan tashqari egosentrizm va atrofidaqilarning e'tiborga tashnalik;
- atrofidaqilarning holatini tushuna olmaslik, empatiyaning pastligi, muloqot qobiliyatlarining yomon shakllanishi;
- hissiy labillikning kuchayishi, kayfiyatning oldindan aytib bo'lmaydigan o'zgaruvchanligi, qo'pollik.

- o'z muammolari uchun javobgarlikni boshqa odamlarga yuklash yoki ularni omadsizlik oqibati deb bilish, shuningdek, muvaffaqiyat va yutuqlarni omad yoki tashqi sharoitlar oqibati deb hisoblash;

- o'z harakatlari va muhim hayotiy voqealar o'rtasida bog'liqlikni idrok etolmasligi;
- muhim hayotiy vaziyatlarni o'z-o'zini nazorat qila olmaslik, o'z hayotini tashkil etish, sog'lig'ini saqlash, kasalliklarning rivojlanishining oldini olishda o'z rolini etarli darajada baholamaslik va boshqalar.

Shaxs tiplariga kelsak, potentsial "xavf guruhi" o'smirlari orasida eng ko'p uchraydiganlari emotsional labil, isterik va shizoid turlardir. Korolenko va Segal (1991) ta'rifiga ko'ra, addiktiv xulq shaxs o'z ruhiy holatini o'zgartirish orqali haqiqatdan qochish istagi bilan tavsiflanadi. Ushbu ta'rif addiktiv xulq shakllarining barchasiga tegishli. O'smirda ruhiy holatni o'zgartirish orqali haqiqatdan qochish turli usullar yordamida sodir bo'lishi mumkin. Har bir insonning hayotida ruhiy holatini o'zgartirish zarurati bilan bog'liq bo'lgan holatlar mavjud bo'lib, ushbu maqsadga erishish uchun o'smir odatlarga, stereotiplarga aylangan individual yondashuvlarni "ishlab chiqadi". Giyohvandlik muammosi ruhiy holatning o'zgarishi bilan bog'liq bo'lgan voqelikdan qochish istagi ongda hukmronlik qila boshlaganda, hayotga bostirib kiruvchi, voqelikdan ajralishga olib keladigan markaziy g'oyaga aylanganda boshlanadi. Bunday jarayon mavjud bo'lib, unda inson nafaqat o'zi uchun muhim muammolarni hal qilmaslik, balki uning ruhiy rivojlanishida ham to'xtaydi (Ts.P. Korolenko, N.V. Dmitrieva, 2001)

Haqiqatdan qochish mexanizmi quyidagicha, o'smir tanlagan usul ishladi, yoqdi va yaxshi holatni ta'minlaydigan holat faol davo sifatida ongida mustahkamlandi. Kelajakda qaror qabul qilishni talab qiladigan qiyinchiliklar bilan uchrashuv avtomatik ravishda muammoni hal qilishning "ertangi kunga" o'tkazilishi bilan almashtiriladi. Asta-sekin, ixtiyoriy harakatlar

kamayadi, chunki o'ziga qaramlikni amalga oshirish ixtiyoriy funktsiyalarga "urilib", eng kam qarshilik taktikasini tanlashga yordam beradi. Qiyinchiliklarga chidamlilikni pasaytirish, ularni bartaraf etishdan qochish, hal qilinmagan muammolarning to'planishiga olib keladi.

Addiktiv xulqning paydo bo'lishida bolalik davridagi psixologik jarohatlar va bolalarga nisbatan zo'rovonlik, bolalarning o'z-o'zini ta'minlashga e'tibor bermaslik kabi omillar ta'sir ko'rsatadi. O'smirlarning xulq-atvoridagi og'ishlarning ko'pchiligi: e'tiborsizlik, huquqbuzarlik, psixofaol moddalarni iste'mol qilish, bir manbaga - ijtimoiy moslashuvga asoslanadi, ularning ildizlari noto'g'ri oilada yotadi. Ijtimoiy jihatdan nosog'lom bola, o'smir og'ir hayotiy vaziyatda bo'lib, to'liq rivojlanish huquqi qo'pol ravishda buzilgan jabrlanuvchidir. Ijtimoiylashuvning eng chuqur nuqsonlari bilan ajralib turadigan oilalar bolalarni ixtiyoriy ravishda psixofaol moddalardan erta foydalanishga va huquqbuzarlik qilishga undaydi. O'smirlarda addiktiv xulq shakllanishining ijtimoiy omillaridan biri o'smir voyaga yetayotgan oila xisoblanar ekan, quyidagi turlarga bo'linadi:

- soxta farovon oila, ota-onalardan birining so'zsiz hukmronligi, qolgan oila a'zolarining unga to'liq bo'ysunishi, shafqatsiz munosabatlarning mavjudligi va jismoniy jazo qo'llanilishi bilan ajralib turadi;
- to'liq bo'lmagan oila. Zamonaviy sharoitda ota-ona oilasi tarkibidagi nuqsonlar bolaning, o'smirning shaxsiyatini shakllantirishga salbiy ta'sir ko'rsatishi va uning ijtimoiylashuv jarayonini sekinlashtirishi mumkin;
- munosabatlar tarqoq oila, oiladagi ustunlik uchun ota-onalar o'rtasidagi raqobat, oila a'zolari o'rtasida hech qanday hamkorlikning yo'qligi, tarqoqlik, ota-onalar va bolalar o'rtasidagi alohidalanish bilan tavsiflanadi;
- odob qoidalari rioya qilmaydigan oila. Unda ota-onalar va boshqa oila a'zolari tomonidan sodir etiladigan huquqbuzarliklar, ichkilikbozlik, janjal va janjallarga sabab bo'ladigan muntazam nizolar, ota-onalarning nopok xatti-harakatlari kabi salbiy omillar o'rin olgan oila;
- jinoyatchilikka moyil oila. Oila a'zolari jinoyat sodir etgan oila. Ba'zan jinoiy faoliyat muayyan shaxs yoki butun oilaning asosiy faoliyati ekanligini ta'kidlashga to'g'ri keladi.

O'smirlardagi addiktiv xulqning asosiy sabablari:

- maktabda doimiy muvaffaqiyatsizliklar;
- ota-onalar, o'qituvchilar, tengdoshlar bilan nizolar;
- yolg'izlik hissi;
- hayotning ma'nosini yo'qotish;
- kelajakka bo'lgan ishonchning etishmasligi;
- barcha turdagi shaxsiy muvaffaqiyatsizliklar.

Demak o'smirlik davrida inson o'zini, qobiliyatlarini va individual xususiyatlarini tushunishga, boshqa odamlar bilan o'xshashligini va ulardan farqini aniqlashga intilar ekan, bu holat tengdoshlar bilan muloqot, ayniqsa, o'zini-o'zi adekvat baholashga yordam beradi. Addiktiv xulq jiddiy ijtimoiy psixologik muammo, chunki bu xulq o'smirda tengdoshlari va oila a'zolari bilan nizolar, jinoyatlar, mehnatga layoqatning pasayishi kabi salbiy oqibatlarga olib keladi. So'nggi paytlarda addiktiv xulq bilan bog'liq holatlar soni ortib borayotganini hisobga olsak, bu holat jamiyatning ijtimoiylashuv maskanlari hisoblanmish oila, maktabgacha ta'lim mussasasi, maktab zimmasiga alohida ma'suliyat yuklaydi.

References:

1. Авдулова Т.П. Психология подросткового возраста: учебник и практикум для академического бакалавриата / Т.П. Авдулова. – М.: Издательство Юрайт, 2017. – 394 с.
2. Djalolova Mohinur Abdusattor qizi, Mamajonova Shohista Kamolovna //O'SMIRLAR XULQIDA NOMOYISHKORLIK G'AYRATLILIK XUSUSIYATLARI TADQIQ ETISH METODOLOGIYASI// Таълим ва инновацион тадқиқотлар журналі. 2022 йил №. 6. 287-292 бетлар.
3. Mamajonova Shoxista Kamoldinovna //BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARIDA IJOBIY MUNOSABAT USULLARINI SHAKLLANTIRISH// Таълим ва инновацион тадқиқотлар журналі 2022 йил №. 12. 333-337 бетлар.
4. Mamajonova Shokhista Kamoldinovna, Mamaziyayeva Charoskhan Mirzamirovna //Formation of Positive Attitude Methods in Primary Class Students// Eurasian Journal of Learning and Academic Teaching. Volume 14| November 2022. 87-91 pages.
5. Mamajonova Shohista Kamolovna //THEORETICAL FOUNDATIONS OF MEMORY PROCESSES AND THEIR SPECIFICITY IN PRESCHOOL AGE// GALAXY INTERNATIONAL INTERDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL (GIIRJ). Vol. 10, Issue 3, Mar. (2022). 145-148 pages.
6. Mamajonova Shokhista Kamoldinovna //THE RELATIONSHIP BETWEEN PARENT AND CHILD AS A FACTOR IN THE FORMATION OF THE ADJECTIVAL HULK DURING ADOLESCENCE// SCIENCE AND INNOVATION INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL. VOLUME 2, ISSUE 5. MAY, 2023. 155-160 pages.
7. МАМАЖОНОВА Шахиста Камолдиновна, ХОШИМОВА Зульфизар //O'SMIRNING O'Z-O'ZIGA VAHO BERISHI ADDIKTIV XULQ SHAKLLANISHIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMIL SIFATIDA// ПЕДАГОГИК ВА ПСИХОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР журналі. №5, 2023. 104-108 бетлар.
8. МАМАЖОНОВА Shoxista Kamoldinovna, PO'LATJONOVA O'g'ilxon Adhamjon qizi //O'SMIRDA DIQQAT BARQARORLIGI, O'QITISHNING MAZMUNDORLIGI, MANTIQUIYLIGINI OSHIRUVCHI OMIL SIFATIDA // ПЕДАГОГИК ВА ПСИХОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАР журналі. №4, 2023. 72-76 бетлар.
9. Mamajonova S. //SPEECH OF PRESCHOOL CHILDREN MODERN METHODS OF DEVELOPMENT //Конференции. – 2020.
10. Toshboltayeva Nodira, Mamajonova Shoxista, Pulatova Gulnoza, Karimianova Yoqutkhon, Djalolova Mohinur //Exploring the development of creative thinking in small school students// International Journal of Early Childhood Special Education (INT-JECSE). Vol 14, Issue 02. 2022. 5701-5707 pages.
11. Pulatova Gulnoza Murodilovna, Muhammadjonov Jahongir Zokirjon o'g'li //5-6 YOSHLI MAKTABGACHA YOSHDAG'I BOLALARNING NUTQINI RIVOJLANTIRISHDA ERTAK VA MAQOLLARDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI// EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Innovative Academy Research Support Center. Vol 3. Issue 5, Part 3. May 2023. 48-58 pages.
12. Pulatova Gulnoza, Toshboltaeva Nodira, // Conflict logical Competence of the Teacher as A Condition for Positive Interaction in the Educational Environment// Eurasian Journal of Research, Development and Innovation. Volume 14| November, 2022. 14-17 pages.

13. G.S.Yunusova //THE OUTCOMES OF A STUDY PREPARING BOYS AND GIRLS AT YOUNG AGE FOR FAMILY LIFE IN CONDITION OF UZBEKISTAN// The Way of Science. 2021. № 6 (88). 84-87 pages.
14. Yunusova G. S. //THE OUTCOMES OF A STUDY PREPARING BOYS AND GIRLS AT YOUNG AGE FOR FAMILY LIFE IN CONDITION OF UZBEKISTAN// The Way of Science. 2014. С. 84.
15. Юнусова Гузал Султоновна, Турдиматова Елноза Эркинжоновна //РОЛЬ СЕМЬИ В ПРОЯВЛЕНИИ АГРЕССИВНОГО ПОВЕДЕНИЯ У ПОДРОСТКОВ// Образование и инновационные исследования. 2022 год № 11. 378-381 стр.
16. Юнусова Гузаль Султановна. //Развитие воображения молодежи и подростков, воспитывающихся в благополучных и неблагополучных семьях// Theoretical & Applied Science. № 6 (2).2013. 91-94
17. Юнусова Гузаль //Особенности взаимоотношений родителей с детьми-подростками в полных и неполных семьях// Молодой ученый. 2015. № 13 (93). С. 757-760.
18. Yunusova Guzal Sultanovna //THE INFLUENCE OF THE MOTHER'S PERSONALITY IN RAISING THE SPIRITUAL CONSCIOUSNESS OF ADOLESCENTS// American Journal of Interdisciplinary Research and Development. Jun 9, 2022. 5, 111-115.
19. Yunusova Guzal Sultanovna //PSYCHOLOGICAL MECHANISMS OF CRIME PREVENTION AMONG TEENAGERS (FAMILY ASPECT)// American Journal of Interdisciplinary Research and Development, Oct 22, 2022. 9, 266-273.
20. Гўзал Султоновна Юнусова, Исроилов Абборжон Ахатжон ўғли //ЎЗБЕКИСТОНЛИК ОЛИМЛАРНИНГ ТАДҚИҚОТЛАРИДА ОИЛАВИЙ МУНОСАБАТЛАР МУАММОСИНИНГ ЎРГАНИЛИШИ// Таълим ва инновацион тадқиқотлар. 2022 йил № 5. 284-287
21. Г.С.Юнусова //ВЛИЯНИЕ ВНУТРИСЕМЕЙНЫХ ОТНОШЕНИЙ НА ГОТОВНОСТЬ К СОЦИАЛЬНОЙ ЖИЗНИ ДЕТЕЙ// The Way of Science. 2018. № 2 (48). 77-79
22. Юнусова Гўзал Султоновна //ЎСМИР ЁШЛИ БОЛАЛАРНИ ОИЛАВИЙ ҲАЁТГА МАЪНАВИЙ ЖИҲАТДАН ТАЙЁРЛАШДА ОНА ШАХСИНИНГ ТАЪСИРИ// EURASIAN JOURNAL OF ACADEMIC RESEARCH Innovative Academy Research Support Center. Volume 3. Issue 5, Part 3. May 2023. 69-75 pages.
23. L.Yu.Abdukadirova //WHAT DIFFICULTIES DOES A STUDENT WITH DISABILITIES FACE WHEN STUDYING AT A UNIVERSITY IN THE CONTEXT OF THE DIGITALIZATION OF SOCIETY// European Journal of Humanities and Educational Advancements (EJHEA) Available Online at: <https://www.scholarzest.com>. Vol. 4 No.5, May 2023. 18-20 pages.
24. Наталья Юрьевна Стоюхина, Абдукадилова Лаура Юльбарсовна //ИСТОРИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ИГРЫ В КУКЛЫ// Academic Research in Educational Sciences. Volume 3 | Issue 6 | 2022. 137-146 pages.
25. Topvoldievna Mirzajonova Eleonora1, Abdukadirova, Yulbarsovna Laura //Actuality of psychological support in work with children from the risk group// ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal, Volume 12 | Issue 6 | 2022. 51-56 pages.
26. Abdukadirova Laura Yulbarsovna //Actual questions of psychological research of laziness among pupils// Asian Journal of Research in Social Sciences and Humanities. Volume 12 | Issue 5 | 2022. 318-323 pages.

27. Abdukadirova Laura Yulbarsova //SOCIO-PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF FEMALE STUDENTS WITH CHILDREN AS A FACTOR IN THE TRAINING OF HIGHLY QUALIFIED PERSONNEL IN UNIVERSITIES// European Scholar Journal (ESJ) Available Online at: <https://www.scholarzest.com>. Vol. 2. No.6, June 2021. 110-114 pages.
28. Stoyukhina Natalya Yurevna, Abdukadirova Laura Yulbarsova // [PSYCHOLOGICAL RESEARCH BY EARLY TWENTIETH-CENTURY SCIENTISTS ON THE ROLE OF THE DOLL IN THE DEVELOPMENT OF THE IMAGE OF MOTHERHOOD IN CHILDREN](#)// International Journal of Early Childhood Special Education. Volume 3 | Issue 14 | 2022. 318-323 pages.
29. L.Yu.Abdugodirova, Aziza Sobirova //IQTIDORLI O'QUVCHILARDA SAMARALI KOPING XULQ-ATVORNI SHAKLLANTIRISH MAMLAKAT INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH OMILI SIFATIDA// Academic Research in Educational Sciences. Volume 3 | Issue 5 | 2022. 1357-1363 pages.
30. Абдукадилова Лаура Юльбарсовна //АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ СОЦИАЛЬНОЙ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДДЕРЖКИ СЕМЕЙНЫХ СТУДЕНТОК В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА// ИННОВАЦИИ В ПЕДАГОГИКЕ И ПСИХОЛОГИИ. №6. 2021. 38-45 стр.
31. Abdukadirova Laura //THE MAIN APPROACHES TO THE STUDY OF THE DIFFICULT LIFE SITUATION IN SOCIO-PSYCHOLOGICAL RESEARCH// European Journal of Research and Reflection in Educational Sciencesю Vol. 7 No. 12, 2019. 781-789 pages.
32. Abdukadirova Laura Yulbarsova, Mirzajonova Eleonora Topvoldievna //The importance of reading competencies in the context of the "industry 4.0" industrial revolution// ACADEMICIA: AN INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY RESEARCH JOURNAL. Volume 11, Issue 1, 2021. 205-210 pages.
33. АБДУКАДИРОВА ЛАУРА ЮЛЬБАРСОВНА //ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА АУТОТРЕНИНГА В УКРЕПЛЕНИИ ФИЗИЧЕСКОГО И ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО ЗДОРОВЬЯ СТУДЕНТОВ В ТРУДНОЙ ЖИЗНЕННОЙ СИТУАЦИИ// Сборник материалов международной научно-практической конференции: [ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ КАК ФАКТОР СОЦИАЛЬНОЙ БЕЗОПАСНОСТИ](#). Екатеринбург, 16 декабря 2021 года.
34. А.Абдуллаева Н.Тошболтаева //ОНГ ВА ТАФАККУР БУЗИЛИШЛАРИ// FORMATION OF PSYCHOLOGY AND PEDAGOGY AS INTERDISCIPLINARY SCIENCES: a collection scientific works of the International scientific conference. 13 April 2023. Part 18. 27-32 pages.
35. A.R. Abdullayeva //THE SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL INFLUENCE OF THE FAMILY ON THE FORMATION OF A HEALTHY LIFESTYLE// International Journal of Education, Social Science & Humanities. FARS Publishers. Volume-11. Issue3. 2023. 670-674 pages.
36. Eleonora Topvoldievna Mirzajonova, Odinaxon Raxmanovna Parpiyeva //Modern Special Preschool Education: Problems and Solutions// Journal of Pedagogical Inventions and Practices. Vol. 9. 06-2022. 100-106 pages.
37. Eleonora Topvoldiyevna Mirzajonova, Rasuljon Raxmonali o'g'li Tilavoldiyev //O'SMIR YOSHDAGI O'QUVCHILARDA AXBOROTDAN FOYDALANISH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING ILMIY NAZARIY ASOSLARI// International Journal of Education, Social Science & Humanities. FARS Publishers. Volume-11| Issue3| 2023. 660-669 pages.